

روشهای افزایش منزلت اجتماعی سربازان از دیدگاه مردم شهر تهران

فریبا شایگان^۱

چکیده

افزایش منزلت اجتماعی سربازان یکی از عوامل بسیار تأثیرگذار بر خدمت داوطلبانه سربازی توسط جوانان و بهره‌وری بالای این دوران در افزایش توانمندی نظامی و دفاعی جوانان برای حفظ و حراست از امنیت کشور است. این مقاله با هدف بررسی نظرات مردم در خصوص منزلت اجتماعی سربازان و عوامل تأثیرگذار بر افزایش آن با یک سوال اصلی و پنج سوال فرعی تدوین شد. این تحقیق به روش پیمایشی با حجم نمونه ۳۸۴ خانوار تهرانی که از طریق فرمول کوکران از حجم ۷۸۷۲۲۸۰ نفری جامعه آماری خانوارهای تهرانی بدست آمد و به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انجام گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که ۱۷٪ پاسخگویان منزلت اجتماعی سربازان را در حال حاضر بالا و ۴۷٪ آن در حد متوسط و ۳۵٪ این منزلت را پایین ارزیابی کرده‌اند. از بین عوامل اجتماعی، فرهنگی، زیستی و نظامی مطرح شده در تحقیق، پاسخگویان نقش عوامل اجتماعی را در رتبه اول، عوامل زیستی را در رتبه دوم، فرهنگی را سوم و نظامی را در رتبه چهارم اهمیت در افزایش منزلت اجتماعی سربازان ارزیابی کردند.

واژگان کلیدی: سرباز، منزلت اجتماعی، خدمت سربازی، قشربندی اجتماعی.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۱/۳۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۱/۱۲

^۱ دانشیار دانشگاه علوم نظامی امین (Email: shayegan_fa@yahoo.com)

مقدمه

حفظ استقلال و تمامیت ارضی یک کشور و ایجاد امنیت و آرامش در جامعه یکی از کارکردهای مهم نظام سیاسی هر کشوری است و برای این کار هم معمولاً نیروهای نظامی و انتظامی شکل می‌گیرند. همین اهمیت موجب می‌شود که در بسیاری از کشورها یکی از توانمندی‌هایی که در فرزندان پرورش می‌دهند توان نظامی و دفاعی آنان است و بطور سازمان یافته در سنین خاصی پسران جوان مدتی از عمر خود را در خدمت نظام برای کسب مهارت‌های دفاع از کشور به سر می‌برند. البته این خدمت که تحت عنوان خدمت مقدس سربازی ذکر می‌شود در کشورهای مختلف به شیوه‌های متفاوت و با مدت زمان متفاوتی اجرا می‌شود. در کشور جمهوری اسلامی ایران این خدمت برای جوانان پسر ضروری و اجباری است و برای ورود به عرصه کار و زندگی، داشتن گواهی انجام خدمت سربازی از نیازهای اولیه است. با وجودیکه این خدمت مقدس و برای دفاع از کیان و ناموس یک کشور است، لیکن به دلایل مختلفی جوانان از انجام آن راضی و خوشنود نیستند و به شیوه‌های مختلف سعی در فرار از پذیرش این مسئولیت دارند. اگرچه عوامل متعددی از جمله میزان کارآمدی این دوران، نحوه رفتار فرماندهان و سختی‌های دوری از خانواده و زندگی در پادگان و نیز احساس عقب‌ماندگی دو ساله زندگی و سایر موارد در عدم استقبال جوانان از خدمت سربازی دخیل است، ولی یکی از عوامل مهم در این زمینه میزان منزلت اجتماعی سربازان در جامعه است.

منزلت اجتماعی ارزش یا مقامی است که افراد از جهت شأن، حیثیت و اعتبار در جامعه از آن برخوردارند، اگر این منزلت به دلیل شغلی که فرد دارد پایین باشد افراد با اکراه به انجام آن وظیفه می‌پردازند. اگر چه خدمت سربازی بدلیل اهمیتی که برای حفظ استقلال و امنیت جامعه دارد بسیار مهم و حیاتی است و لذا باید دارای منزلت اجتماعی بالایی باشد، لیکن شواهد نشان می‌دهد که چنین منزلتی وجود ندارد و بعضاً جوانان کمتر راغب هستند، خود را سرباز معرفی کنند یا در رسانه‌ها بویژه فیلم‌ها با دیده تحقیر به آنها نگریسته می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد برای افزایش اشتیاق جوانان به انجام با انگیزه خدمت سربازی باید در زمینه افزایش منزلت اجتماعی سربازان تلاش شود و مقاله حاضر که نتیجه تحقیقی میدانی در همین زمینه است به دنبال پاسخگویی به سؤال اساسی است که چگونه می‌توان منزلت اجتماعی سربازان را در جامعه افزایش داد؟

اهمیت بررسی روش‌های افزایش منزلت اجتماعی سربازان به اهمیت حفظ و برقراری امنیت در جامعه برمی‌گردد. از آنجا که ایجاد امنیت مردم یک سرزمین و حفظ استقلال کشور از ارزش و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، مجریان و عامل برقرار کننده امنیت هم از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. به نحوی که بود و نبود یک کشور به توانمندی و قدرت دفاعی نظامیان آن بستگی دارد. حال برای اینکه نظامیان و بویژه سربازانی که بدون گرفتن حق و حقوقی و به صورت اجباری وارد این عرصه می‌شوند عملکرد خوب و مثبتی داشته باشند. یکی از عوامل آن افزایش منزلت اجتماعی سربازان است. باید به نحوی عمل شود که یک جوان واقعاً احساس کند دو سال خدمت مقدس و محترمی را انجام می‌دهد و جامعه هم با این دید به او نگاه کنند. حال اگر منزلت اجتماعی او در جامعه پایین باشد به انحاء مختلف بدنال فرار از خدمت سربازی است و در زمان خدمت هم انگیزه فراگیری صحیح مهارت‌ها را ندارد و با رنج و عذاب این مدت را سپری می‌کند. لذا این تحقیق با شناسایی روش‌های افزایش منزلت اجتماعی سربازان می‌تواند به مسئولین و دست‌اندرکاران کمک کند که در این راه قدم برداشته و با افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه (با بهره‌گیری از نتایج تحقیق حاضر)، این دوران از زندگی جوانان را مفید و در عین حال خوشایند سازند.

ملاحظات تجربی

در بررسی‌های به عمل آمده تحقیقی درخصوص افزایش منزلت اجتماعی سربازان یافت نشد؛ لذا از نتایج برخی تحقیقات که به نحوی مرتبط با موضوع بود استفاده شد که از جمله آنها تحقیقات زیر است:

"بررسی منزلت اجتماعی پلیس و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن" این تحقیق در سال ۱۳۸۴ توسط ابراهیم علیزاده و علی محمد رضایی انجام شده است. جامعه نمونه این تحقیق ۹۰۲ نفر از شهروندان تهرانی و ۷۱۰ نفر از کارکنان ناجا بوده‌اند که محقق به

بررسی منزلت اجتماعی پلیس از نظر این دو گروه می‌پردازد. نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد که شهروندان شهر تهران انتظارات بیشتری از کارکنان ناجا دارند ضمن اینکه منزلت اجتماعی پلیس را بالاتر از میانگین دانسته‌اند (۶۲/۴۷) و از میان ۵۰ شغل مورد مطالعه، رتبه ۳۴ را به شغل پلیس داده‌اند ولی کارکنان ناجا منزلت اجتماعی خود را متوسط دانسته (۵۸/۹۰) و رتبه ۳۷ را به شغل خود داده‌اند.

"بررسی رابطه احساس امنیت شهروندان تهرانی و منزلت اجتماعی پلیس" تحقیقی است که الیاسی (۱۳۸۶) با جامعه‌آماری شهروندان ساکن تهران نمونه‌ای به حجم ۱۲۲۰ نفر انجام داده است. در این کار میزان احساس امنیت شهروندان و شأن و منزلت کارکنان ناجا از منظر مردم و با استفاده از دو مقیاس محقق ساخته و دارای پایایی مناسب اندازه‌گیری شده و نتایج حاصل عبارتند از: ۱- بین میزان احساس امنیت زنان و مردان و گروه‌های سنی مختلف تفاوت معناداری وجود دارد. ۲- منزلت پلیس در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد. ۳- بین میزان احساس امنیت شهروندان و منزلت اجتماعی پلیس رابطه معناداری وجود دارد.

مبانی نظری

منزلت اجتماعی ارزشی است که یک جمع برای یک نقش اجتماعی قائل‌اند (Julius & William, 1964: 692). در تعریف منزلت اجتماعی برخی گفته‌اند که: منزلت اجتماعی، یک ارزیابی است که بر پایه معیارهای ارزش اجتماعی معتبر در جامعه از موقعیت یک شخص در ذهن دیگران به عمل می‌آید و نشان می‌دهد که موقعیت یک شخص نسبت به اشخاص دیگر در فضای اجتماعی کجاست (رفیع‌پور، ۱۳۷۸: ۴۱۲).

در تعریفی دیگر، منزلت اجتماعی وضع فرد یا گروه در یک نظام اجتماعی است با انتظار متقابل عمل از دارندگان وضعیتی دیگر در چارچوب یک ساخت واحد " (نیک‌گهر، ۱۳۶۹: ۶۵).

کالینز و منزلت اجتماعی: راندل کالینز در نظریه اقتدار خود معتقد است که افراد جامعه همواره در پی دستیابی به بیشترین حد "منزلت ذهنی" هستند و برای کسب هر چه بیشتر آن، از همه "منابع کمیاب" و ارزشمندی که در اختیار خودشان یا دیگران است، نهایت استفاده را می‌کنند. به همین خاطر، هر کس می‌کوشد تا ضمن تحت سلطه درآوردن دیگران، از منابع آنها نیز برای افزایش منزلت خود بهره‌برداری کند (آگ‌برن و نیم‌کف، ۱۳۴۲: ۱۹۹).

همین مسأله، زمینه را برای تضاد منافع افراد با یکدیگر فراهم می‌سازد و از اینجاست که گروه‌های مختلفی در جامعه تشکیل می‌شوند و آن دسته از گروه‌ها که به منابع و قدرت بیشتری دست یافته‌اند، تلاش می‌کنند تا نظام فکری خود را بر همه اقشار جامعه تحمیل کنند و با تحت کنترل درآوردن نظام فکری دیگران، بهره‌گیری از آنها را آسان‌تر سازند.

پیتر بلاو و منزلت اجتماعی: بلاو در نظریه خود از مبادله بین افراد فراتر رفته و به مبادله فرد با جمع و مبادله بین گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی می‌پردازد. به نظر او در جریان این مبادله‌ها، پادشاهای متقابلی از قبیل، پول، مقام و منزلت اجتماعی، رد و بدل می‌شود که اگر این پادشاه کافی باشند، موجب تقویت پیوند بین فرد با گروه و یا گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی با یکدیگر و با کل جامعه می‌شود و اگر ناکافی باشند، موجب تضعیف این پیوند می‌گردند. به‌عنوان نمونه، اگر بین گروه خاصی با جامعه، رابطه مبادله‌ای برقرار شود، در صورتی جامعه به این گروه پاداش کافی خواهد داد و با او پیوند قوی برقرار خواهد کرد که از او پاداش کافی دریافت کرده باشد (نیک‌گهر، ۱۳۷۱: ۲۰۰).

قشربندی و منزلت اجتماعی

مردم در مناسبات متقابل خود با دیگران، آنان را از نظر پایگاه اجتماعی در موقعیت‌های بالا و یا پایین طبقه‌بندی می‌کنند، به همین لحاظ جامعه دارای بخش‌های متفاوت و متشکل از قشرهای گوناگون می‌شود که با نظام سلسله‌مراتبی موجود مطابقت دارد. آن‌هایی که توانا و قدرتمند هستند در لایه بالای جامعه و دیگران در لایه‌های پایین قرار می‌گیرند. قطعاً کسانی که از نظر قشربندی اجتماعی در لایه‌های پایین جامعه قرار می‌گیرند از منزلت اجتماعی پایین‌تری هم برخوردارند (قادری، ۱۳۸۹: ۶).

قشربندی معرف نابرابری میان انسان‌هاست که در نتیجه توزیع نابرابر پاداش‌ها، منابع و امتیازها در جامعه به وجود می‌آید. "دیویس" قشربندی را این گونه تعریف می‌کند:

نظامی از سیستم‌ها که درجات متفاوتی از حیثیت را با خود یدک می‌کشند. استعداد، خویشاوندی، سمت‌ها و... از جمله عواملی هستند که منجر به قشربندی می‌شوند. پایگاه اجتماعی اعضای جامعه سبب می‌شود که اعضای جامعه در قشرهایی گرد هم آیند و قشربندی اجتماعی صورت گیرد (گولد جولوس و کولب، ۱۳۷۶: ۶۶۵).

تقسیم جامعه به سطوح مختلف بر اساس پایگاه اجتماعی است. منظور از پایگاه اجتماعی، ارزشی است که جامعه برای یک نقش اجتماعی قائل است؛ مثل آبرو و جاهت اجتماعی برای نقش استادی. مردم یک جامعه بر اساس توانایی‌های جسمی، معنوی، قدرت اقتصادی و سیاسی و غیره از یکدیگر جدا شده و تبدیل به اقشاری می‌شوند که در یک یا چند صفت مشترک هستند (شایان مهر، ۱۳۷۷: ۴۱۹). افراد بر اساس قشربندی‌های اجتماعی از پایگاه‌های اجتماعی متفاوتی برخوردار هستند. اولین نظریه قشربندی، نظریه اجتماعی مارکس است. در این نظریه مطالعه قشربندی جامعه در راستای قدرت و حیثیت بوده است. لنسکی^۱ معتقد است که اصطلاح قشربندی برای سازمان‌بندی نابرابری در جامعه به کار می‌رود (Lenski, 1966).

پارسونز^۲ قشربندی اجتماعی را عبارت از طبقه‌بندی افرادی که نظام اجتماعی معینی را تشکیل می‌دهند، می‌داند (Parsons, 1960). مطالعه قشربندی از راه مشخص کردن گروه‌های اجتماعی نیز میسر است، گروه‌هایی که اعضای آنها از فرصت‌های مشترک زندگی، شیوه‌های مشترک زیست، نگرش‌ها و ایدئولوژی‌های مشترک درباره جامعه و خود و آگاهی به موقعیت طبقاتی و حساس خود نسبت به سایر گروه‌ها برخوردارند، منزلت اجتماعی یکسانی دارند (کبرو، ۱۹۸۳: ۵). دیویس^۳ و مور^۴ نیز معتقدند که نابرابری ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در جوامع است. آنانی که توان کار بیشتر و استعداد بالاتری دارند، باید از امتیازات و منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار باشند (ادیبی، ۱۳۵۴: ۱۵۰).

از نظر مرتون قشربندی اجتماعی عبارت است از تقسیم مردم یک جامعه به دو یا چند لایه که هر لایه تا حدودی دارای مرتبه همانندی هستند و هر قشر با سطح معین از قدرت، ثروت و منزلت اجتماعی از دیگران متمایز می‌شود. قشربندی اجتماعی در حقیقت شیوه‌ای برای رتبه‌بندی انسان‌ها و الگوی پذیرفته شده‌ای است که هر یک از اعضای جامعه پایگاهی را در ساختار جامعه پدید می‌آورند. بنابراین نابرابری‌های سازمان‌یافته بین گروه‌ها در جامعه به لحاظ دسترسی به پاداش‌های مادی یا نمادین پدید می‌آید (تأمین، ۱۳۷۳: ۷۸).

ماکس وبر^۵: معتقد بود که قشربندی اجتماعی مبتنی بر سه عامل اصلی و اساسی می‌باشد که این سه عامل تا حدودی مستقل از یکدیگر تغییر می‌کنند. عامل اول، قدرت می‌باشد که بر اساس دسترسی نابرابر به منابع مادی پدیدار می‌شود، برای مثال فردی چیزی دارد که شما به آن نیاز دارید، او در یک موقعیت قدرت بالاتر از شما قرار دارد، وبر به این قدرت "قدرت طبقه" می‌گوید. عامل دوم، قدرت می‌تواند پایگاه و اعتبار اجتماعی به فرد بدهد، اگر شما فردی را در طبقه بالا ببینید یا باور کنید که آن فرد در بعضی از جنبه‌های اجتماعی از شما برتر می‌باشد، بنابراین شما احتمالاً به خواسته‌ها و فرامین آن فرد احترام می‌گذارید، وبر این را بعنوان "قدرت اجتماعی" مطرح می‌کند. عامل سوم، یک گروه ممکن است بر دیگران از طریق کارگزاری دولتی، یا به وسیله کنترل مستقیم آن یا به وسیله نفوذ آنهایی که آن را کنترل می‌کنند تسلط یابند. وبر تأکید می‌کند دولت تنها نهادی است که در

^۱- Lenski

^۲- Parsons

^۳- K.davis

^۴- We.Moore

^۵- Max.Weber

جوامع مدرن ادعا می‌کند که می‌تواند کارهایی را به مردم تحمیل کرده تا انجام دهند، و بر این را اجبار قانونی می‌داند و به آن "قدرت سیاسی" می‌گوید (کبرو^۱، ۱۹۸۳: ۲۰)

به نظر ویر سه عامل دارایی، قدرت و منزلت اجتماعی به علت توزیع نابرابر، اساس قشربندی اجتماعی در جوامع مدرن محسوب می‌شوند. بحث اصلی ویر این است که به لحاظ تحلیل باید دو بعد دیگر به بعد اقتصادی افزوده شود: منزلت^۲ و حزب^۳. در نظریه قشربندی، ویر یک مقوله ساختاری یعنی مفهوم "گروه منزلتی" را وارد کرده است. طبقه‌بندی انسان‌ها در گروه‌های منزلتی، بیش‌تر بر الگوهای مصرف آن‌ها مبتنی است، تا جایگاه‌شان در بازار یا در فراگرد تولید. گروه‌های منزلتی معمولاً اجتماعاتی هستند که با سبک‌های شایسته‌زندگی و احترامی که دیگران برایشان قائل‌اند، به همدیگر وابستگی پیدا می‌کنند. فزون بر این، گروه منزلتی در مورد نشست و برخاست‌های اعضایش انتظار دارد که نسبت به آن‌هایی که منزلتی پایین‌تر دارند، از نظر اجتماعی فاصله بگیرند. پس از نظر ویر، یک گروه منزلتی تنها زمانی می‌تواند وجود داشته باشد که دیگران برای اعضای آن گروه حیثیت یا فرو پایگی قایل شوند و بدین سان، آن‌ها را از بقیه کنشگران اجتماعی متمایز سازند و میان آنان و ما، فاصله اجتماعی لازم را برقرار کنند (کالینز، ۱۳۸۵: ۳۰).

در کل می‌توان گفت منزلت اجتماعی ارزش یا مقامی است که افراد از جهت شأن، حیثیت و اعتبار در جامعه از آن برخوردارند. از آنجاکه مشاغل نقش مهمی در منزلت اجتماعی دارندگان آنها دارد و سربازی هم می‌تواند منزلت اجتماعی به جوانان بدهد و هر چه منزلت این‌شغل بالاتر باشد، خدمت سربازی برای جوانان خوشایندتر می‌شود، طبق آنچه در مباحث نظری آمد، داشتن قدرت، امکان دستیابی به منابع کمیاب، پایگاه اجتماعی و پول و مقام، آبرو و وجهت اجتماعی همگی می‌توانند تعیین‌کننده منزلت اجتماعی افراد باشند. بر این اساس به بررسی میزان منزلت اجتماعی سربازان در جامعه با سوالات زیر می‌پردازیم:

سوال‌ها

۱. چه عواملی بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه تاثیر دارد؟
۲. در حال حاضر منزلت اجتماعی سربازان در جامعه به چه میزان است؟
۳. عواملی اجتماعی تاثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه کدامند؟
۴. عواملی فرهنگی تاثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه کدامند؟
۵. عواملی نظامی تاثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه کدامند؟
۶. عواملی زیستی تاثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه کدامند؟

روش‌شناسی

از آنجا که تحقیق به بررسی نظرات و نگرش‌های تعداد زیادی از افراد می‌پردازد، بهترین روش برای گردآوری اطلاعات روش - پیمایشی است. جامعه‌آماري پژوهش شامل خانواده‌های تهراني است. از آنجا که خانواده‌های تهراني یا خود دارای فرزند سرباز یا در سن سربازی هستند یا با اقوام و نزدیکانی که سربازی رفته‌اند در ارتباطند؛ لذا با مراجعه به آنها می‌توان نظرشان را در مورد منزلت اجتماعی سربازان و راهکارهای افزایش آن گرفت. بر این اساس حجم نمونه خانواده‌ها با توجه به نتایج سرشماری سال ۸۵ در شهر تهران که تعداد کل ۷۸۷۲۲۸۰ خانوار است، طبق فرمول کوکران ۳۸۴ خانوار است.

1- Kebro
2- Stutas
3- Party

$$n = \frac{Nt^2 pq}{Nd^2 + t^2 pq} = \frac{7872280 \times (1/96)^2 \times 0/25}{7872280 \times (0/05)^2 + (1/96)^2 \times 0/25} = 384$$

برای انتخاب نمونه آماری مردم تهران از روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای استفاده شد. به این نحو که مناطق ۲۲ گانه شهرداری شهر تهران به منزله چارچوب کلی نمونه گیری در نظر گرفته شد و تهران براساس تمایزات ویژگی های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به ۵ طبقه تقسیم بندی و از هر یک از ۵ منطقه یک منطقه مسکونی بطور تصادفی انتخاب شد (مناطق ۱، ۴، ۹، ۶ و ۲۰) و سپس تعدادی بلوک نمونه از بین بلوک های ساختمانی مناطق یاد شده مشخص و از بین خانوارهای بلوک های ساختمانی نمونه به تعداد حجم نمونه برآورد شده خانوار نمونه انتخاب و افراد واجد شرایط آنها (۱۸ سال به بالا) پرسشنامه مربوطه را تکمیل نمودند.

روایی^۱ و پایایی^۲ ابزار تحقیق

مقصود از روایی آن است که وسیله اندازه گیری، بتواند خصیصه و ویژگی موردنظر را اندازه بگیرد (خاکی، ۱۳۸۴: ۲۸۸). در پژوهش حاضر برای سنجش اعتبار صوری مقیاس ها به تحقیقات پیشین مراجعه و از مقیاس ها و ابزارهای اندازه گیری آنها استفاده شد و برای افزایش اعتبار محتوای تحقیق^۳ در تعاریف نظری و عملیاتی مفاهیم دقت و بیشتر از شاخص سازی استفاده شد و در نهایت هم سوالات پرسشنامه توسط صاحب نظران و اساتید مورد ارزیابی و اصلاح قرار گرفت. پایایی عبارت است از ثبات اندازه ها در دفعات اندازه گیری. پایایی یعنی بتوان تحقیق را در موارد متعدد به کار برد. بگونه ای که در همه موارد نتایج یکسان تولید کند (صفایی پور، ۱۳۸۹: ۵). در این تحقیق برای سنجش میزان پایایی و قابل تکرار بودن ابزار تحقیق ۳۲ پرسشنامه در مرحله پیش آزمون توسط مردم با دقت زیاد و ذکر ابهامات و مشکلات تکمیل شد و آلفای کرونباخ آنها سنجیده شد که ۰/۹۰ بود.

تعریف نظری و عملیاتی مفاهیم

خدمت وظیفه عمومی (Universal conscription): نظام خدمت که براساس آن هر فرد در سن معینی (معمولاً افراد ذکور) می باید یک دوره آموزش نظامی را بگذرانند (کیدنز، ۱۳۷۶: ۸۲).

سرباز: در فرهنگ فارسی محمد معین این گونه معنی شده است. ۱: آنکه آماده باشد که سرو جان خویش را در راه هدف خود فدا کند. ۲: سپاهی، لشکری. ۳: آنچه سرش گشاده بود؛ سربسته (معین، ۱۳۶۳: ۱۸۵۴).

به عبارتی سرباز در معنا کسی است که از جانش در پی آرمانی گذشته و از باختن سرش ابایی نداشته باشد. ولی معنای کاربردی این واژه برای کسی به کار برده می شود که پیشه نظامی گری داشته باشد و در ارتش خدمت کند که بدین معنا سپاهی و لشکری هم می گویند (سایت ویکی پدیا).

در این تحقیق سرباز عبارت است از کسانی که در حال خدمت سربازی (معین دوساله) هستند و در پادگان ها یا محیط های نظامی به عنوان سرباز در حال خدمت می باشند.

منزلت اجتماعی سربازان: "منزلت، مقام فرد یا گروه با توجه به توزیع شأن (حیثیت) در یک نظام اجتماعی است". در واقع "منزلت، ارزشی است که یک جمع برای یک نقش اجتماعی قائل اند" (Julius & William, 1964: 692). در این تحقیق منزلت اجتماعی سربازان در چهار بخش عوامل اجتماعی با ۷ گویه، نظامی با ۶ گویه، زیستی با ۲ گویه و فرهنگی با ۵ گویه سنجیده می شود. و روشهای افزایش منزلت اجتماعی سربازان هم از مردم پرسیده می شود.

1- Validity

2- Reliability

3- Content validity

یافته ها

از ۳۸۴ پاسخگوی تهرانی، ۲۰٪ زن و ۸۰٪ مرد و میانگین سنی آنها ۳۸ سال و انحراف معیار ۱۳.۵ که حداقل سن ۱۸ سال و حداکثر آن ۸۳ بود. میانگین تحصیلات پاسخگویان دیپلم بود و این افراد ۳۶٪ جامعه آماری را به خود اختصاص داده بودند هیچکدام از پاسخگویان بی سواد نبودند و ۳ نفر مدرک دکترا داشتند. حدود ۳۰٪ پاسخگویان زیر دیپلم و ۳۳/۵٪ بالاتر از دیپلم داشته اند. بیشتر پاسخگویان دارای مشاغل آزادی مانند فروشنده، بنگاهدار، دارای شرکت خصوصی و امثال آن بوده اند، ۱۳٪ کارمند و ۱۱/۵٪ هم خانه دار بودند.

ابتدا برای اطلاع از میزان آشنایی پاسخگویان با خدمت سربازی (که یا خود به سربازی رفته یا با فرزند یا پسر سرباز خود در ارتباط بوده اند) از آنها در این زمینه سوال شد که پاسخها به شرح زیر می باشد:

جدول (۱): فراوانی و درصد میزان آشنایی پاسخگویان با خدمت سربازی

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	زیاد	۱۶۱	۴۱/۹
۲	تاحدودی	۱۹۰	۴۹/۵
۳	کم	۳۲	۸/۳
۴	بی جواب	۱	۰/۳
۵	جمع	۳۸۴	۱۰۰

اعداد جدول فوق نشانگر این است که ۴۲٪ به میزان زیادی با خدمت سربازی آشنایی دارند و حدود ۵۰٪ تا حدودی با این دوران آشنایی دارند. فقط ۸٪ به میزان کمی از ویژگیهای این دوران اطلاع داشتند.

عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

شاخص های مؤثر در افزایش منزلت اجتماعی سربازان از ادبیات نظری استخراج و نظرمردم در مورد آنها پرسیده شد که در جداول زیر این نظرات آورده می شود. ابتدا نگرش پاسخگویان در مورد میزان منزلت اجتماعی سربازان در جامعه سوال شد و از مردم پرسیده شد که به نظر آنها در حال حاضر منزلت اجتماعی سربازان در جامعه به چه میزان است، پاسخهای ارائه شده در جدول زیر آمده است:

جدول (۲): فراوانی و درصد منزلت اجتماعی سربازان در حال حاضر از نظر مردم

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	بالا	۶۶	۱۷/۲
۲	متوسط	۱۸۲	۴۷/۴
۳	پایین	۱۳۵	۳۵/۲
۴	بی جواب	۱	۰/۳
۵	جمع	۳۸۴	۱۰۰

چنانچه جدول فوق نشان می دهد از نظر ۴۷٪ مردم پاسخگو در حال حاضر منزلت اجتماعی سربازان متوسط است. از نظر ۳۵٪ درصد کم است و فقط ۱۷٪ معتقدند که در حال حاضر منزلت اجتماعی سربازان در جامعه بالاست.

برای سنجش این سؤال که به چه روشهایی می توان منزلت اجتماعی سربازان را در جامعه افزایش داد؟ ۲۰ گویه مطرح شد، که پاسخها در چهار بخش، دسته بندی گردید. بخش اول مربوط به عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه است که با ۷ گویه سنجیده شده است:

جدول (۳): جمع‌بندی عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	زیاد	۲۲۴	۵۸/۳
۲	متوسط	۱۲۷	۳۳/۱
۳	کم	۳۳	۸/۶
۴	جمع	۳۸۴	۱۰۰

چنانچه جدول فوق می‌دهد، از نظر ۵۸٪ پاسخگویان عوامل اجتماعی بر افزایش منزلت اجتماعی تأثیر دارد، ۳۳٪ این عوامل را در حد متوسط و ۹٪ به میزان کمی در افزایش منزلت اجتماعی سربازان مؤثر دانسته‌اند.

برای تعیین رتبه نقش هریک از گویه‌های عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج در جداول و آمارهای زیر آورده می‌شود:

جدول (۴): رتبه‌بندی فریدمن عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	میزان تأثیر
۱	گرامیداشت روز سرباز با برنامه‌های متنوع در سطح جامعه	۴/۴۹
۲	احساس افتخار سربازان به حضور با لباس نظامی در جامعه	۴/۴۶
۳	ارزش بیشتر برای سربازی رفته‌ها نسبت به معاف شدگان	۴/۴۲
۴	جامعه سربازان را مدافع وطن دانستن	۴/۱۸
۵	جامعه سربازان را افراد متعهد به کشور و جان و مال و ناموس مردم دانستن	۳/۹۵
۶	نامگذاری یکی از میادین اصلی شهرها به نام سرباز	۳/۸۶
۷	احترام به سربازی و سربازان	۲/۶۴

جدول (۵): نتیجه آزمون فریدمن عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

Sig	درجه آزادی	Chi-Square	تعداد نمونه
۰/۰۰۰	۶	۳۳۳/۶۶۵	۳۸۴

جدول (۶): نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای عوامل اجتماعی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

حداکثر	حداقل	میانگین	Sig	درجه آزادی	آزمون T	تعداد نمونه
۱۶/۹۹	۱۶/۳۷	۱۶/۶۸	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۰۵/۰۳۹	۳۸۴

رتبه‌بندی فریدمن نشان داد که از نظر پاسخگویان، گرامیداشت روز سرباز بصورت جمعی در کل جامعه مؤثرترین عامل در افزایش منزلت اجتماعی سربازان است. بعد از آن با فاصله اندکی حضور سربازان با لباس نظامی در جامعه و افتخار آنها به این لباس می‌تواند موجب افزایش منزلت اجتماعی آنان گردد. اگر جامعه ارزش بیشتری برای کسانی که سربازی رفته‌اند نسبت به کسانی که به هر دلیلی معافیت گرفته‌اند قائل شود منزلت اجتماعی سربازان افزایش می‌یابد. اینکه جامعه سربازان را مدافع وطن بدانند و آنها را افرادی متعهد به کشور و جان و مال و ناموس مردم بدانند، در رتبه‌های بعدی تأثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه قرار دارند. نامگذاری یکی از میادین اصلی شهر به نام سرباز و احترام جامعه به سرباز و خدمت سربازی، از دیگر عوامل تأثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان به حساب آمده‌است.

آزمون فریدمن نشان می‌دهد که رتبه‌بندی فوق به احتمال ۹۵٪ تأیید می‌شود و آزمون T تک نمونه‌ای هم با ۱۰۵/۴ که بزرگتر از T جدول است نشان می‌دهد که به احتمال ۹۵٪ عوامل ذکر شده فوق بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان تأثیر دارد.

بخش دوم مربوط به عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه است که با ۵ گویه سنجیده شده است:

جدول (۷): جمع‌بندی عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	زیاد	۲۴۵	۶۳/۸
۲	متوسط	۱۱۴	۲۹/۷
۳	کم	۲۵	۶/۵
۴	جمع	۳۸۴	۱۰۰

عوامل فرهنگی از نظر ۶۴٪ پاسخگویان تأثیر زیادی بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد، ۳۰٪ تأثیر این عوامل در حد متوسط و ۶٪ هم تأثیر آن را بر منزلت اجتماعی سربازان کم دانسته‌اند.

برای تعیین رتبه نقش هر یک از گویه‌های عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج در جداول و آمارهای زیر آورده می‌شود.

جدول (۸): رتبه‌بندی فریدمن عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	میزان تأثیر
۱	برگزاری جشنواره‌های سربازی و معرفی سربازان نخبه	۳/۲۰
۲	ترسیم تصویری زیبا از سربازان در صدا و سیما	۳/۱۷
۳	تبلیغ مناسب دستاوردهای خدمت سربازی در رسانه‌ها	۳/۰۲
۴	تبلیغ سربازی توسط چهره‌های موفق جامعه	۲/۹۷
۵	ساخت نماد سرباز گمنام برای تشریفات لشکری و کشوری	۲/۶۴

جدول (۹): نتیجه آزمون فریدمن عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

Sig	درجه آزادی	Chi-Square	تعداد نمونه
۰/۰۰۰	۴	۷۲/۴۵۶	۳۸۴

جدول (۱۰): نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

حداکثر	حداقل	میانگین	Sig	درجه آزادی	آزمون T	تعداد نمونه
۱۲/۸۲	۱۲/۲۸	۱۲/۵۵	۰/۰۰۰	۳۸۳	۹۱/۳۴۷	۳۸۴

رتبه‌بندی فریدمن نشان می‌دهد که از ۵ اقدام فرهنگی سؤال شده در خصوص افزایش منزلت اجتماعی سربازان، برگزاری جشنواره‌های سربازی، معرفی سربازان نخبه بیشترین تأثیر را در این امر دارد. ترسیم تصویری زیبا در صدا و سیما و شخصیت دادن به آنها، همچنین تبلیغ مناسب دستاوردهای خدمت سربازی در رسانه‌ها و تبلیغ سربازی توسط چهره‌های موفق و مقبول به ویژه برای جوانان که همگی از فعالیت‌های فرهنگی هستند به ترتیب در رتبه‌های بعدی اهمیت در تأثیرگذاری بر افزایش منزلت سربازان دارد. در نهایت ساخت نمادی از سرباز گمنام برای تشریفات لشکری و کشوری (آنچه که معمولاً در سایر کشورها شاهد آن هستیم و با ورود شخصیت‌های خارجی برای ادای احترام به این مکان‌ها می‌روند) از نظر پاسخگویان برای افزایش منزلت اجتماعی سربازان تأثیرگذار است.

آزمون فریدمن با اسکای کویر ۷۲/۴ و سطح معناداری بالا و نیز آزمون T تک نمونه‌ای با ۳/۹۱ نشان می‌دهد به احتمال ۹۵٪ عوامل فرهنگی فوق در افزایش منزلت اجتماعی سربازان تأثیر دارد.

بخش سوم مربوط به عوامل نظامی (و اقداماتی که در پادگانها و محل های خدمت آنها صورت می گیرد) مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه است که با ۶ گویه سنجیده شده است:

جدول (۱۱): جمع بندی عوامل نظامی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	زیاد	۲۳۸	۶۲
۲	متوسط	۱۲۱	۳۱/۵
۳	کم	۲۵	۶/۵
۴	جمع	۳۸۴	۱۰۰

بر اساس جدول و نمودار فوق، ۶۲٪ پاسخگویان معتقدند که فاکتورهای نظامی یعنی آنچه در شرایط خدمت و پادگان وجود دارد، به میزان زیادی بر افزایش منزلت اجتماعی سربازی تأثیر دارد. ۳۱/۵٪ تأثیر این عامل را در حد متوسط و ۶/۵٪ در حد کم دانسته اند. برای تعیین رتبه نقش هر یک از گویه های عوامل فرهنگی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج در جداول و آمارهای زیر آورده می شود:

جدول (۱۲): رتبه بندی فریدمن عوامل نظامی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	میزان تأثیر
۱	مورد احترام قرار گرفتن سربازان توسط فرماندهان	۴/۲۷
۲	ندادن شغل های دون شأن سربازان به آنها	۳/۹۲
۳	تکریم سربازان در درون نیروهای مسلح	۳/۸۷
۴	عدم بکارگیری سربازان در امور شخصی فرماندهان	۳/۶۰
۵	عدم امکان خرید خدمت سربازی	۲/۹۳
۶	حذف معافیت ها و کسر خدمت ها	۲/۴۱

جدول (۱۳): نتیجه آزمون فریدمن عوامل نظامی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

Sig	درجه آزادی	Chi-Square	تعداد نمونه
۰/۰۰۰	۵	۴۴۲/۲۱۲	۳۸۴

جدول (۱۴): نتیجه آزمون T تک نمونه ای عوامل نظامی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

حداکثر	حداقل	میانگین	Sig	درجه آزادی	آزمون T	تعداد نمونه
۱۴/۹۲	۱۴/۴۲	۱۴/۶۷	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۱۴/۱۰۹	۳۸۴

رتبه بندی فریدمن نشان می دهد که از ۶ مورد مربوط به فاکتور نظامی، توجه به شخصیت سربازان و احترام به آنها از طرف فرماندهان بیشترین تأثیر را در افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد. تکریم سربازان در درون نیروهای مسلح و در نظر گرفتن حق و حقوق آنان، عدم بکارگیری آنها در امورات شخصی فرماندهان قرار گرفتند. در پایان کمترین تأثیر را حذف معافیت ها و کسر خدمت ها در افزایش منزلت اجتماعی سربازان دارد.

آزمون فریدمن با کای اسکویر ۴۴۲/۲ و سطح معناداری بالا و آزمون T تک نمونه ای با ۱۱۴/۱ که بزرگتر از T جدول (۱/۹۶) است نشان می دهد که به احتمال ۹۵٪ عوامل فوق بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه تأثیر دارند.

بخش چهارم مربوط به عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه است که با ۲ گویه سنجیده شده است:

جدول (۱۵): جمع‌بندی عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	فراوانی	درصد
۱	زیاد	۲۶۵	۶۹
۲	متوسط	۱۰۶	۲۷/۶
۳	کم	۱۳	۳/۴
۴	جمع	۳۸۴	۱۰۰

طبق آمارهای فوق از نظر ۶۹٪ پاسخگویان عوامل زیستی تأثیر زیادی بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد، ۲۸٪ تأثیر این عوامل را در حد متوسط و ۳٪ هم تأثیر آن را بر منزلت اجتماعی سربازان کم دانسته‌اند. برای تعیین رتبه نقش هر یک از گویه‌های عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج در جداول و آمارهای زیر آورده می‌شود:

جدول (۱۶): رتبه‌بندی فریدمن عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	میزان تأثیر
۱	تأمین مالی سربازان	۱/۵۲
۲	لباس مناسب سربازان	۱/۴۸

جدول (۱۷): نتیجه آزمون فریدمن عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

Sig	درجه آزادی	Chi-Square	تعداد نمونه
۰/۰۰۰	۱	۲/۵۱۰	۳۸۴

جدول (۱۸): نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای عوامل زیستی مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

حداکثر	حداقل	میانگین	Sig	درجه آزادی	آزمون T	تعداد نمونه
۵/۶۰	۵/۴۳	۵/۵۱	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۲۴/۷۲۸	۳۸۴

رتبه‌بندی فریدمن نشان می‌دهد که تأمین مالی سربازان تأثیر زیادی بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد و بعد از آن لباس مناسب سربازان در رتبه بعد قرار دارد.

آزمون‌های فریدمن و T تک نمونه‌ای هم با سطح معناداری بالا تأثیر زیستی را بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان تأیید می‌کنند. با توجه به نتایج ارائه شده، در یک جمع‌بندی کلی در پاسخ به این سؤال که به چه روشهایی می‌توان منزلت اجتماعی سربازان را در جامعه افزایش داد؟ می‌توان جداول زیر را ارائه کرد.

جدول (۱۹): جمع‌بندی عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	زیاد	متوسط	کم
۱	عوامل اجتماعی	۲۲۴	۱۲۷	۳۳
		۵۸/۳	۳۳/۱	۸/۶
۲	عوامل فرهنگی	۲۴۵	۱۱۴	۲۵
		۶۳/۸	۲۹/۷	۶/۵
۳	عوامل نظامی	۲۳۸	۱۲۱	۲۵
		۶۲	۳۱/۵	۶/۵
۴	عوامل زیستی	۲۶۵	۱۰۶	۱۳

۳/۴	۲۷/۶	۶۹		
۳	۷۲	۳۰۹	جمع کل	۵
۰/۸	۱۸/۸	۸۰/۵		

در جمع‌بندی کلی عوامل تأثیرگذار بر افزایش میزان منزلت اجتماعی سربازان (اعم از عوامل اجتماعی، فرهنگی، نظامی و زیستی) از نظر ۸۰/۵٪ پاسخگویان به میزان زیادی موجب افزایش منزلت اجتماعی سربازان می‌شود. ۱۹٪ در حد متوسط و فقط حدود ۱٪ این تأثیر را در حد کم دانسته‌اند. برای تعیین رتبه نقش هریک از گویه‌های عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج در جداول و آمارهای زیر آورده می‌شود:

جدول (۲۰): رتبه‌بندی فریدمن عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

ردیف	مقوله	میزان تأثیر
۱	عوامل اجتماعی	۲/۹۷
۲	عوامل زیستی	۲/۶۴
۳	عوامل فرهنگی	۲/۵۲
۴	عوامل نظامی	۲/۴۸

جدول (۲۱): نتیجه آزمون فریدمن عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

Sig	درجه آزادی	Chi-Square	تعداد نمونه
۰/۰۰۰	۳	۲۰/۶۷۶	۳۸۴

جدول (۲۲): نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای عوامل مؤثر بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه

حداکثر	حداقل	میانگین	Sig	درجه آزادی	آزمون T	تعداد نمونه
۵۰/۱۸	۴۸/۶۷	۴۹/۴۲	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۲۸/۷۰۱	۳۸۴

رتبه‌بندی فریدمن نشان می‌دهد که از بین چهار دسته عوامل ذکر شده، عوامل اجتماعی مطرح شده بیشترین تأثیر را در افزایش منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد. بعد از آن عوامل زیستی (مثل تأمین مالی و لباس مناسب) در رتبه بعدی عوامل فرهنگی و در نهایت عوامل نظامی قرار می‌گیرند. آزمون فریدمن با کای اسکویر ۲۰/۷ و سطح معناداری بالا و نیز آزمون T تک نمونه‌ای با ۱۲۸/۷ که بیشتر از T جدول است به احتمال ۹۵٪ تأیید کننده رابطه می‌باشد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

بدلیل اهمیتی که منزلت اجتماعی سربازان در جامعه دارد و تأثیری که برانگیزه و علاقه سربازان به خدمت سربازی و فراگیری آموزش‌های نظامی دارد، این تحقیق به بررسی راه‌های افزایش منزلت اجتماعی سربازان پرداخت. بعد از مطالعه مبانی نظری مرتبط و تحقیقات پیشین، با مراجعه به ۳۸۴ خانوار تهرانی که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شده بودند، نظر مردم در این زمینه در جنبه اقدامات اجتماعی، زیستی، فرهنگی و نظامی تأثیرگذار بر افزایش منزلت اجتماعی سربازان، پرسیده شد. از پاسخگویان تهرانی که ۲۰٪ زن و ۸۰٪ مرد با میانگین ۳۸ سال سن و میانگین تحصیلات دیپلم بودند، ۴۲٪ به میزان زیاد و ۴۹/۵٪ در حد متوسط بالا خدمت سربازی آشنایی داشتند. ۱۷٪ مردم منزلت اجتماعی سربازان را در حال حاضر بالا، ۴۷٪ در حد متوسط و ۳۵٪ این منزلت را کم دانسته‌اند. لذا توجه به این دیدگاه برای مسؤولین ضروری است و لزوم توجه بیشتر به روشهایی که موجب افزایش این منزلت می‌شود را بیشتر می‌کند.

مردم تأثیر عوامل اجتماعی مورد مطالعه را بر افزایش منزلت اجتماعی به میزان زیاد (۵۸٪ مردم) می‌دانستند و اقداماتی چون گرامی‌داشت ملی روز سرباز، افتخار به لباس سربازی، ارزش و امتیازات بیشتر برای افراد سربازی رفته نسبت به معاف شدگان و سربازان را مدافع وطن دانستن از دید ۶۴٪ پاسخگویان زیاد، ۳۰٪ در حد متوسط و ۶٪ کم دانسته‌اند و از این عوامل نقش برگزاری جشنواره سرباز و معرفی سرباز نخبه، ارائه تصویری زیبا و مناسب از سربازان در فیلم‌ها، تبلیغ دستاوردهای خدمات سربازان به جامعه و تجلیل از سربازان گمنام را بسیار زیاد دانسته‌اند. عوامل نظامی ذکر شده از نظر ۶۲٪ پاسخگویان به میزان زیاد، ۳۱/۵٪ در حد متوسط و ۶/۵٪ به میزان کم در منزلت اجتماعی سربازان تأثیر دارد. از این عوامل احترام فرماندهان به سربازان و ندادن مشاغل دون شأن سربازان به آنها یا بکارگیری آنان برای امور شخصی فرماندهان و نیز عدم امکان خرید سربازی را بسیار مؤثر در افزایش منزلت اجتماعی سربازان دانسته‌اند. همچنین ۶۹٪ پاسخگویان تأثیر عوامل زیستی چون تأمین مالی سربازان و لباس مناسب برای آنها را در افزایش منزلت اجتماعی سربازان بسیار زیاد دانسته‌اند.

در کل پاسخگویان تأثیر عوامل اجتماعی را در رتبه اول، عوامل زیستی را رتبه دوم، عوامل فرهنگی را در رتبه سوم و تأثیر عوامل نظامی را در رتبه چهارم تأثیر گذاری بر افزایش منزلت اجتماعی ذکر کرده‌اند. این نتایج نشان می‌دهد که طبق نظریه‌های مطرح شده، عوامل اجتماعی که موجب افزایش قدرت افراد می‌شود و نیز عوامل مادی که شامل توان مالی و ثروت است و در افزایش منزلت اجتماعی سربازان می‌شود، حرف اول را می‌زند و این تحقیق با پشتوانه علمی می‌تواند مسئولین را در انجام اقدامات خاصی برای افزایش منزلت اجتماعی از قشر جوانان که نقش مهمی در دفاع از حریم امنیتی کشور دارند، یاری رساند.

پیشنهادات

اگرچه متن تحقیق انجام شده حاوی پیشنهادات زیادی برای افزایش منزلت اجتماعی سربازان است ولی از آنجا که نظر مردم در این تحقیق مورد توجه بوده، از مردم خواسته شد که مهمترین عوامل تأثیر گذار بر افزایش احترام جامعه به سرباز را در سه اولویت ذکر کنند. جدول زیر نتیجه این نظرات است که به عنوان پیشنهادات تحقیق ذکر می‌گردد:

جدول (۲۳): فراوانی و درصد عوامل تأثیرگذار بر افزایش احترام جامعه به سرباز از دید پاسخگویان

ردیف	مقوله	اولویت اول	اولویت دوم	اولویت سوم
۱	رفتار و کردار مناسب خود سربازان	۷۳	۵۰	۲۲
		۲۰/۸	۱۴/۲	۶/۳
۲	آمدگی سربازان برای دفاع از کشور و اسلام	۵۹	۴۹	۹
		۱۶/۸	۱۳/۹	۲/۶
۳	لباس مناسب و مرتب سربازان	۵۳	۳۰	۲۴
		۱۵/۱	۸/۵	۶/۸
۴	تبلیغات مناسب و ارائه چهره خوب از سرباز	۴۰	۲۱	۱۵
		۱۱/۴	۵/۹	۴/۳
۵	توجه و اهمیت دادن به سرباز توسط دولت	۳۸	۱۰	۳
		۱۰/۸	۲/۸	۰/۸
۶	مهم دانستن خدمت سربازی توسط مردم	۳۰	۲۵	۲۳
		۸/۵	۷/۱	۶/۵
۷	تأمین مالی و رفاهی سربازان	۱۴	۲۱	۸
		۳/۹	۵/۹	۲/۳
۸	رفتار خوب فرماندهان	۰	۸	۶
		۰	۲/۳	۱/۷

۶	۱۵	۱۸	سایر (داوطلبانه بودن خدمت، توجه به اخلاق و...)	۹
۱/۷	۴/۳	۵/۱		

۳۵۱ نفر (۹۱/۴٪) به سؤال فوق پاسخ داده و ۳۳ نفر (۸/۶٪) پاسخ ندادند. مهمترین عامل تأثیرگذار در جلب احترام مردم از دید پاسخگویان رفتار و کردار مناسب خود سربازان بود. آمادگی سربازان برای دفاع از کشور و اسلام انتخاب دوم و لباس مناسب و مرتب سربازان، تبلیغات مناسب و ارائه چهره خوب از سرباز، توجه و اهمیت دادن به سرباز توسط دولت از دیگر پیشنهادات مردم برای جلب احترام پاسخگویان بود. همچنین مهم دانستن خدمت سربازی توسط مردم، تأمین مالی و رفاهی سربازان، رفتار خوب فرماندهان از دیگر پیشنهادات مطرح شده بود.

منابع

۱. آگ برن و نیم کف (۱۳۴۲). زمینه جامعه‌شناسی، ترجمه: دکتر آریان پور، تهران: انتشارات فرانکلن.
۲. ادیبی، حسین (۱۳۵۴). جامعه‌شناسی طبقات اجتماعی، تهران: انتشارات دانشکده علوم اجتماعی و تعاون.
۳. اشرف، احمد (۱۳۴۶). جامعه‌شناسی طبقات اجتماعی در امریکا، تهران: انتشارات موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.
۴. الیاسی، محمد حسین (۱۳۸۶). بررسی رابطه احساس امنیت شهروندان تهرانی و منزلت اجتماعی پلیس.
۵. بلوردی، زهیر مصطفی (۱۳۸۷). نظریه طبقات اجتماعی دیویس و مور. روزنامه اعتماد. ۱۳۸۷/۸/۵
۶. تامين، ملوین (۱۳۷۳)، جامعه‌شناسی و قشربندی و نابرابری‌های اجتماعی. ترجمه: عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: توتیا.
۷. خاکی، غلامرضا (۱۳۸۴) روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی، تهران: انتشارات بازتاب.
۸. رفیع پور، فرامرز (۱۳۷۸) آنا تومی جامعه. تهران: سهامی انتشار.
۹. شایان مهر، علیرضا (۱۳۷۷) دایره المعارف تطبیقی علوم اجتماعی. تهران: کیهان.
۱۰. صفایی پور، محسن (۱۳۸۹) خلاصه کتاب برنامه‌ریزی ستراتژیک برای مدیران. برگرفته از سایت مدیریت دولتی.
۱۱. عزیزاده، ابراهیم و رضایی، علی محمد (۱۳۸۴). بررسی منزلت اجتماعی پلیس و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن.
۱۲. قادری، خلیل (۱۳۸۹) نظریه‌های مهم درباره قشربندی اجتماعی. گروه آموزشی علوم اجتماعی متوسطه استان اصفهان.
۱۳. کالینز، راندال (۱۳۸۵) اصول تئوری ناسازگاری. روزنامه سرمایه. شماره ۲۴۹. ۱۳۸۵/۵/۲۳.
۱۴. گولد جولیس ول و کولب، ویلیام. (۱۳۷۶) فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه: جواد زاهدی مازندرانی، تهران: مازیار.
۱۵. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۶). مبانی جامعه‌شناسی. ترجمه: منوچهر صبوری. نشر نی.
۱۶. معین، محمد (۱۳۶۳) فرهنگ فارسی. تهران: امیر کبیر.
۱۷. نیک‌گهر، عبدالحسین (۱۳۶۹) مبانی جامعه‌شناسی. تهران: راین. چاپ دوم.
۱۸. نیک‌گهر، عبدالحسین (۱۳۷۱)؛ مبانی جامعه‌شناسی و معرفی تحقیقات کلاسیک جامعه‌شناختی، تهران: راین. چاپ چهارم.

19. <http://fa.wikipedia.org/wiki/>

20. Julius Gould and William L.Kobb (1964) A DICTIONARY OF THE SOCIAL SCIENCES. London, Ravistock Publications.

21. Kebro.Harold.R, (1983). Social stratification and Inequality (class conflict in the United States). Newyork ,Mcgraw,Hillbook company

22. Lenski .G,Power and Priviledge:A theory of stratification,(1966), Newyork:Mcgrow.hill

23. Parsons, Talcot. (1960) structure & prcess in modern societies.